

Diagnostické domény pro žáky s PAS

DD: Mezilidské vztahy a jednání, sociální a emoční dovednosti

Komunikační a řečové dovednosti

Kognitivní schopnosti a proces učení

Smyslová integrace

Problémové chování

Volný čas

Aktivita každodenního života

Motorické funkce

Diagnózy:

Dětský autismus

Aspergerův syndrom

Dezintegrační porucha

Rettův syndrom

Hyperaktivní porucha sdružená s MR a stereotypními pohyby

Jiné pervazivní vývojové poruchy

Hraniční symptomatika autismu (autistické rysy)

Mezilidské jednání a vztahy: (sociální a emoční dovednosti)

Respekt a vřelost ve vztazích, ocenění ve vztazích

Základní a složitá mezilidská jednání, zvláštní mezilidské vztahy

Kvalita sociální hry

Emoční postoje k sociální interakci

Specifika (zvláštnosti v chování):

Osamělý typ vyhýbající se kontaktu

Pasivní, sociálně inhibované chování, chybí spontánní rozvíjení interakce

Aktivní, nepřiměřené extrovertní chování bez přiměřeného odstupu

Formální typ chápající pravidla sociální interakce příliš rigidně

Diagnostické nástroje:

ADOS (spolehlivý, standardizovaný, od 3 let do dospělosti)

ADI-R (pro předškolní věk, nevýhoda-dlouhá administrace)

CARS (určený pro screening, ukazuje stupeň závažnosti, rychlá administrace)

DACH (Dětské autistické chování), česká screeningová metoda (Thorová 2003)

Edukačně hodnotící profil dítěte s PAS (do 7 let, 8-15 let), Čadilová, Žampachová

Komunikační a řečové dovednosti: přijímání, vytváření komunikace, konverzace, používání komunikačních pomůcek, řečové funkce

Specifika: typy vývoje

Dítě mluvilo první slova, vývoj ustal, regrese a přestalo mluvit

Dítě mluvilo a mluví, ale pouze s malým progresem

Řeč se nikdy neobjevila

Řeč se objevila, ale přestala se vyvíjet

Řečový vývoj i napřed, ale silně vážne sociální stránka komunikace

AAK: VOKS

Diagnostické nástroje: vývojové škály, Verbální subtesty inteligenčních testů, Test pragmatického jazyka ad.

Kognitivní schopnosti a proces učení: intelekt, schopnost nápodoby a učení nápodobou, motivace a soustředění, adaptabilita na vzdělávací proces, profesní život

Specifika: vysoce nadané děti s AS; Přidružená postižení: MP, smyslové vady, motorika. Speciální motivační systém, způsob odměňování. Těžko zvládají změny a nové situace, adaptabilita se v průběhu života může měnit

Smyslová integrace: funkce zraku, sluchu, vestibulárního vnímání, dotykové funkce, funkce chuti, čichu, funkce propriocepce (uvědomění si vlastního těla)

Specifika:

Nízká x zvýšená citlivost na smyslové podněty

Některé sluchové podněty mohou působit i bolestivě

Zraková pozornost může být krátkodobá

Hypersenzitivní autista (zářivky, blikající světla, ostré sluneční záření,..)

Hypersenzitivní vnímání pohybu (nemá rád houpání, točení, klouzání, nadměrně opatrný)

Hyposenzitivní k dotyku: nevšímá si ušpiněného obličej, rukou, snížená reakce na bolest (potlučení, poškrábání), sebepoškozování, obtížně drží a používá předměty

Hypersenzitivní k dotyku: reaguje zlostně i na lehký dotyk, umazané ruce, upnuté oblečení, nerad si stříhá vlasy, nehty, čistí zuby a myje, strava hladká bez hrudek a kousků ad.

Problémové chování:

Aktivita a schopnost spolupráce

Omezující chování k sobě a okolí

Emoční a neurotické poruchy

Sebepoškozování

Progresivní chování s rizikem zranění druhé osoby či ničení věcí

Nevhodné sexuální chování

Specifika: 2/3 dětí s PAS problémové chování, Afektivní poruchy, Tikové poruchy, Záchvaty vzteku, Sebezraňující tendence

Volný čas: rekreace, zájmové kroužky, tábory, návštěva kulturních akcí, individuální zájmy, společenský život

Specifika: míra zaujetí, obtížná odklonitelnost, ulpívavost, četnost opakování, činnosti nefunkční, stereotypní, repetitivní. Souvisí s rozvojem sociálních dovedností a zájmy

Aktivita každodenního života:

Péče o sebe – mytí, péče o tělo, používání WC, oblékání, stravování a stolování

Život v domácnosti – nakupování, příprava jídla, domácí práce, pomoc ostatním

Výchova a vzdělávání – rodina a instituce

Specifika: jsou dána opožděným a nerovnoměrným vývojem, **deficity** ze základní diagnózy, rigidně setrvávají na nižší úrovni (obtížně zvládají přechod např. krmení z láhve na lžičku, nočník x WC apod.)

Důvody deficitu: problém s organizací, **neví**, co se od něj očekává, obtížně přijímá změny, myšlení málo flexibilní, rigidní, potíže s porozuměním, navazováním sociálních vztahů, nerozumí pocitům vlastního těla, problémy s taktilními vjemy

Motorické funkce: hrubá motorika, jemná motorika, grafomotorika

Specifika:

Vývoj často opožděný, nerovnoměrný

50-70 % osob s PAS: dyspraxie

Obtížně imitují motorické vzory

Motorické zvláštnosti: točení dokolečka, zaujímání zvláštních pozic, chůze po špičkách, intenční třes

Kresba: stereotypní témata, grafomanické projevy (tabulky, seznamy,...), nechut' ke kresbě – hyperrealistické uvažování (kresba neodpovídá skutečnosti)

V průběhu vývoje může docházet k výraznému zhoršení v kreslení i psaní x projevy nadprůměrných schopností